

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 20.12.2004
KOM (2004) 818 lõplik

KOMISJONI ARUANNE

“ÜHENDUSE KYOTO EESMÄRKIDE TÄITMINE“

(vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusele 280/2004/EÜ ühenduse kasvuhooonegaaside heitmete järelevalve ja Kyoto protokollide rakendamise süsteemi kohta)

1. SISSEJUHATUS

Käesolev aruanne on viies arenguaruanne, mis käsitleb ühenduse kasvuhoonegaaside heitmete järelevalvet, ning esimene otsuse 280/2004/EÜ (ühenduse kasvuhoonegaaside heitmete järelevalve ja Kyoto protokollide rakendamise süsteemi kohta (280/2004/EÜ)) kohane aruanne. Selles hinnatakse liikmesriikide ning ühenduse tegelikke ja kavandatud edusamme ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) ja Kyoto protokolliga võetud kohustuste täitmisel.

Aruanne põhineb üksikasjalikul Euroopa Keskkonnaagentuuri (EEA) tehnilisel aruandel: „Euroopa kasvuhoonegaaside heitmete suundumuste ja prognooside analüüs“ (*Analysis of greenhouse gas emission trends and projections in Europe*. EEA, 2004).¹

Uute liikmesriikide ühinemise järel sisaldab käesoleva aasta aruanne esmakordselt andmeid 25 liikmesriigi heitmete kohta. Kõik liikmesriigid on ratifitseerinud Kyoto protokoll, 23 on Kyoto protokoll alusel võtnud eesmärgiks heitmete vähendamise. Lisaks on ka ühendus Kyoto protokoll osaline. Ühenduse eesmärk hõlmab 15 liikmesriiki. EL 15 koormuse jagamise suhtes lepitakse kokku nõukogu otsusega 2002/358/EÜ, kooskõlas Kyoto protokoll artikliga 4. Nimetatud kokkuleppega määratakse kõigile 15 liikmesriigile konkreetne vähendamiseeesmärk (vt EEA 2004, peatükk 2.1, joonis 1). Enamik uusi liikmesriike on võtnud kohustuseks vähendada oma kasvuhoonegaaside heitmeid 8% võrra võrdlusaasta taseme suhtes Kyoto protokoll esimesel kohustusperioodil 2008–2012. Ungari ja Poola kavatsesid heitmeid vähendada 6% võrra. Küpros ja Malta on UNFCCC I lisas nimetatud osalejad ja seetõttu pole neil Kyoto protokoll kohaseid eesmärke.

Kuigi käesolevas aruandes hinnatakse EL 25 edusamme, tõstetakse paljudes osades esile eelkõige EL 15 arenguid nende ühise eesmärgi ja koormuse jagamise kokkuleppe tõttu. Lisaks ei ole 2002. aasta andmed eelkõige täielikkuse ja täpsuse osas uutes ja vanades liikmesriikides ühtlased.

Aruanne sisaldab mõningaid andmeid ka kolme kandidaatriigi – Bulgaaria, Horvaatia ja Rumeenia – heitmete kohta. Türgi kohta andmed praegu veel puuduvad.

Käesolevas aruandes analüüsitakse andmeid tegelike heitmete kohta aastal 2002, koos andmeprognoosidega „olemasolevate meetmete korral“ ja „täiendavate meetmete korral“. Käesoleva aasta aruanne sisaldab üksikasjalikumalt teavet paindlike mehhanismide kasutamise kohta Kyoto protokoll alusel, nt ühine rakendamine (Joint Implementation), puhta arengu mehhanism (Clean Development Mechanism) ja rahvusvaheline heitkogustega kauplemine. Lisaks esitatakse teatavad andmed LULUCF-i kohta. Lõpetuseks hinnatakse ühtsete ja koordineeritud põhimõtete ja meetmete rakendamisel tehtud edusamme.

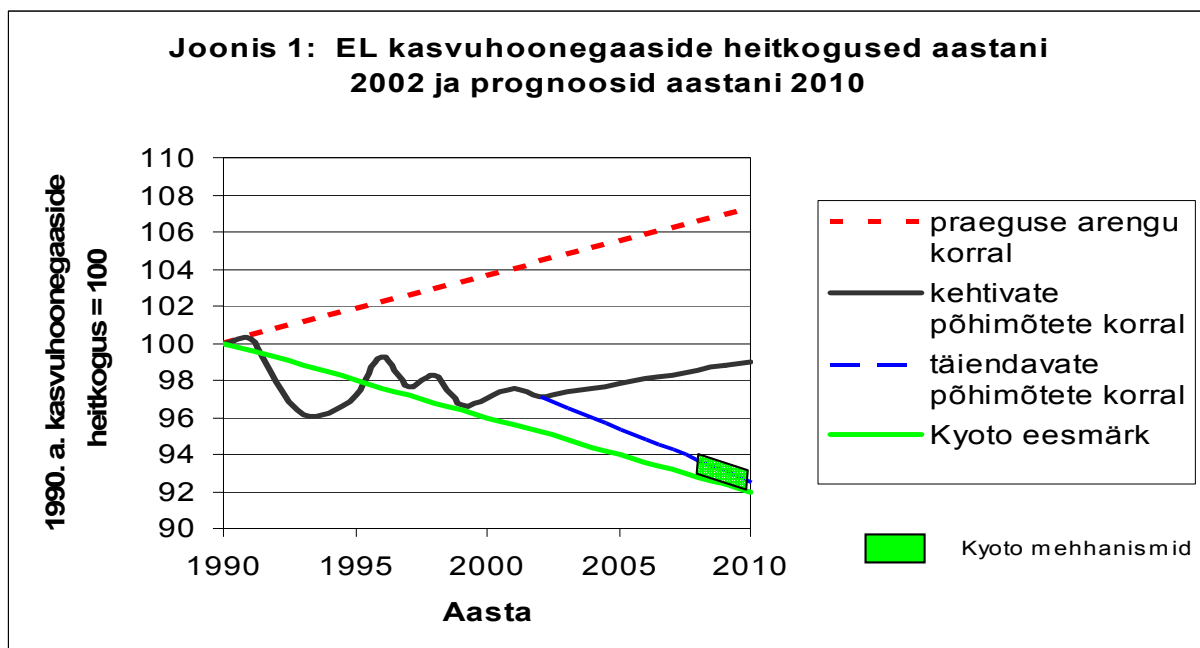
¹ Lisaks analüüsitakse 1. lisas üksikasjalikumalt tegelikke ja kavandatavaid edusamme ning ühiseid ja kooskõlastatud põhimõtteid ja meetmeid, ning 2. lisas esitatakse taustaandmed ning käesoleva aruande ühised ja kooskõlastatud põhimõtted ja meetmed.

2. ÜHENDUSE KYOTO EESMÄRGI TÄITMINE

2002. aastal vähenesid 25 liikmesriigi (EL 25)² kasvuhooonegaaside heitmed veidi 2001. aastaga võrreldes. Võrdlusaastaga³ võrreldes hinnati need aga 9,0% madalamaks.

Pärast kaht järjestikust kasvuaastat vähenesid EL 15 liikmesriikide kasvuhooonegaaside heitmed veidi võrreldes 2001. aastaga. Nagu on näha joonisel 1, oli heitmete tase 2002. aastal 0,5% madalam kui 2001. aastal, seega 2,9% madalam võrdlusaasta heitmetasemest. Vahemaa lineaarse Kyoto eesmärgiga vähenes 0,2% võrra ja moodustas 1,9%. Kyoto eesmärgi saavutamiseks vajalike edasiste vähenemiste saavutamiseks on vaja olemasolevaid ja täiendavaid põhimõtteid ja meetmeid tõhusalt rakendada.

EL 25 koondprognoosi „olemasolevate siseriiklike põhimõtete ja meetmete korral” kohaselt saavutavad eeldatavalt oma Kyoto eesmärgid järgmised liikmesriigid: Eesti, Leedu, Läti, Poola, Rootsi, Slovakkia, Tšehhi Vabariik, Ungari ja Ühendkuningriik. Samuti võib EL 15 koondprognoosidest järeldada, et „täiendavate põhimõtete ja meetmete korral”, piisab EL 15 ühise Kyoto eesmärgi saavutamiseks Kyoto mehhanismide kavandatavast kasutusest (joonis 1).

² EL 25 näitaja on kõigi 25 liikmesriigi arvestuslik näitaja, kuid aluseks on võetud andmed ainult 24 liikmesriigi heitmete kohta, sest andmed Küprose kohta polnud sel hetkel kättesaadav.

³ CO₂, metaani (CH₄) ja lämmastikoksiidi (N₂O) võrdlusaastaks on enamiku liikmesriikide puhul 1990, kuid fluorosüivesinike puhul on võrdlusaastaks 1995. CO₂, CH₄ ja N₂O võrdlusaasta Ungari puhul on aastate 1985-1987 keskmine, Sloveenia puhul 1986 ja Poola puhul 1988; fluorosüivesinike võrdlusaasta Prantsusmaa ja Soome puhul on 1990.

Siiski tuleks märkida, et prognoosid „olemasolevate meetmete korral“ ja „täiendavate põhimõtete korral“ ei hõlma veel teatavaid olulisi meetmeid, mis peatselt hakkavad tulemusi andma, näiteks EL heitkogustega kauplemise süsteem, mis jõustub 1. jaanuaril 2005. Samuti ei hõlma prognoosid veel heitmeid ja kõrvaldamisi seoses maakasutuse, maa kasutusotstarbe muutmise ja metsandusega (LULUCF).

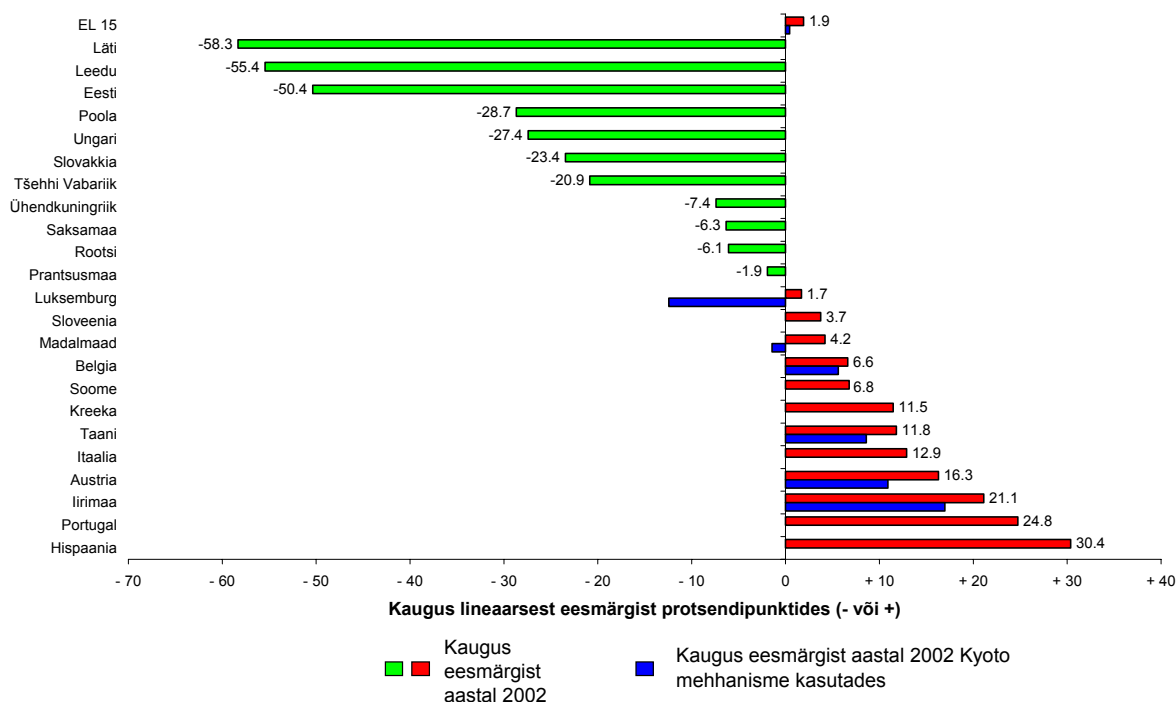
Ühenduse tasandil on viimastel aastatel tehtud märkimisväärseid edusamme hulga olulise tähtsusega ühiste ja kooskõlastatud põhimõtete ja meetmete vastuvõtmisel ja rakendamisel, mis lähtuvad Euroopa kliimamuutuste programmist (ECCP), sealhulgas direktiiv, millega seotakse projektipõhised mehhanismid kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemisega, nõukogu otsus ühenduse kasvuhoonegaaside heitkoguste seire kohta, direktiiv soojus- ja elektri koostootmise edendamise kohta, ettepanek fluorosüivesinikke käsitleva määruse kohta, ettepanek raamdirektiivi kohta, mis käsitleb energiat tarbivate toodete ökoloogilist tõhusust, ja ettepanek energia lõppkasutuse ja energiateenuste tõhusust käsitleva direktiivi kohta, ning hinnang siseriiklikele saastekvootide eraldamise kavadele heitkogustega kauplemise süsteemi alusel.

Kõik meetmed, mille kohta komisjon kohustus tegema ettepanekud aastatel 2002–2003, on esitatud, v.a transpordisektori infrastruktuuri kasutamise ja selle eest tasu võtmise üldine raamistik ning saaste kompleksse vältimise ja kontrolli (IPPC) viidokument, mis käsitleb geneerilisi energiasäästutehnoloogiaid. Mitmed kõnealused ettepanekud on EL institutsioonide poolt juba vastu võetud.

Vastavalt Euroopa kliimamuutuste programmi eelhinnangutele oleks praegu kehtivate või komisjoni poolt juba ettepanud õiguslike meetmete tulemuseks heitkoguste võimalik vähenemine umbes 350–430 miljoni tonni CO₂-ekvivalendi võrra EL 15 riikides – kogus, mis võrdub „-8%“ vähenemisega. Nendest meetmetest tulenev heitkoguste vähenemine peaks algama kahe järgmise aasta jooksul, kuid see peegeldub alles 2006. aasta heitkoguste andmekogus, mis avaldatakse 2008. aasta järelevalvearuandes. Enamik põhimõtteid ja meetmeid peavad alles tõestama oma tõhusust selles valdkonnas ja nõuavad hoolikat ja kiiret rakendamist siseriiklikul tasandil ning asjakohast järelevalvet ja läbivaatamist.

Liikmesriikide tulemused on endiselt väga erinevad. Üksteist liikmesriiki suudavad püsida oma heitkoguste vähendamiskohustuste saavutamise rajal, nagu on näha joonisel 2.

Joonis 2: Kaugust eesmärgist iseloomustavad näitajad (indekspunktid = protsent) EL 25 riikide puhul

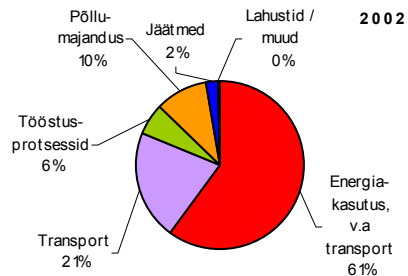
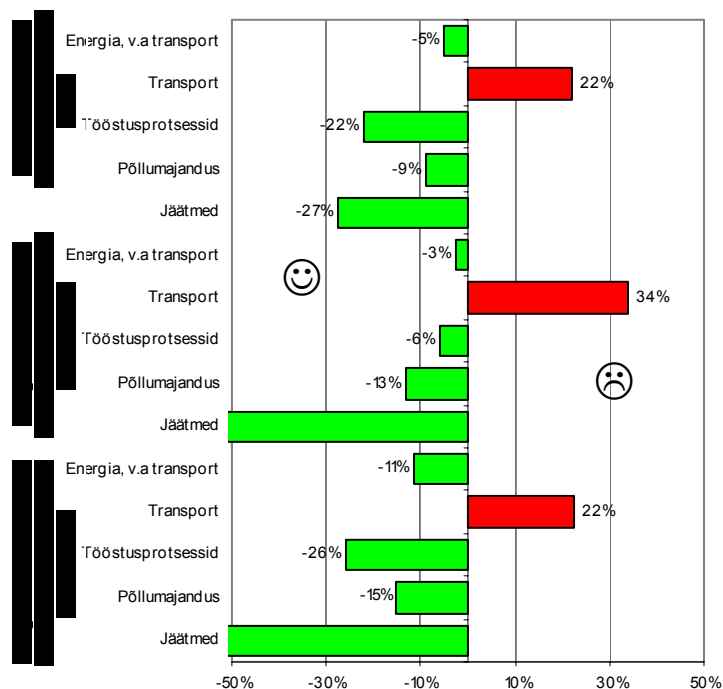

Märkus: Kaugust eesmärgist protsendipunktid võrdlusaasta emissioonide suhtes (horisontaaljooned) näitab kõrvalekaldeid hüpoteetilise eesmärgi (2002. aastal) ja tegelikult saavutatu vahel (2002. aastal), eeldades, et vähendamised protsendina võrdlusaasta tasemetest leiavad aset lineaarselt. Eeldatakse, et liikmesriigid saavutavad oma eesmärgid täielikult siseriiklike meetmete alusel ning seetõttu pole kaasatud Kyoto mehhanisme ega Kyoto protokollil alusel lubatud neeldajaid. Küpros ja Malta on UNFCCC I lisas nimetatud osalejad ja seepärast ei ole neil Kyoto protokollil kohaseid eesmärke. **Allikas:** EEA, 2004

Neist Prantsusmaa, Saksamaa, Rootsi ja Ühendkuningriik on EL 15 liikmesriigid, mis püsivad rajal oma kohustuste saavutamisel vastavalt kohustuste jagamise kokkuleppele (nõukogu otsus 2002/358/EÜ). Siiski püsivad 12 liikmesriiki endiselt oma eesmärgiradadest kõrgemal, Iirimaa, Portugal ja Hispaania enam kui 20% võrra. Viie liikmesriigi puhul on vahe isegi suurenenud, kolme puhul (Soome, Portugal ja Hispaania) enam kui 1%, 2001. aastaga võrreldes.

Joonisel 3 on esitatud muutused EL 15 riikide peamiste majandussektorite heitkoguste osas alates aastast 1990. Riikide võrdleva statistika vaatlemisel üllatab, et vastupidiselt üldisele suundumusele on transpordi heitkogused Ühendkuningriigis ja Saksamaal vähenenud – Saksamaal isegi juba kolmandat aastat järjest. See peegeldab tõenäoliselt täiustatud kütusesäästlikkuse, kõrgemate kütusehindade ja avarama transpordipoliitika kombineeritud mõju.

Joonis 3: Muutused EL 15 kasvuhoonegaaside heitkogustes majandusharude kaupa 1990–2002, sektorite prognoosid kehtivate ja täiendavate meetmete korral, 1990–2010, ja sektorite osatähtsus 2002⁴

⁴ Enamiku liikmesriikide puhul on fluorosüivesinike võrdlusaastaks 1995, mitte 1990. See võib veidi muuta tööstusprotsesside andmeid, kuid 1990. aasta andmeid ei olnud kõigi liikmesriikide kohta kättesaadavad.